

[Formanden]

Fru Elisabeth Bruun Olesen en kort bemærkning, og derefter går vi til ordførerrækken.

(Kort bemærkning).

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

De forslag, hr. Skrumsager Skau efterlyste, er fremsat, så dem kommer vi også til at diskutere her.

Jeg har ikke på noget tidspunkt sagt, at man her og nu skulle have en folkepension på dagpengemax. Det sagde jeg heller ikke i debatten den anden gang, vi diskuterede det her. Jeg har sagt, at det ønsker VS at målet skal være, men vi er såmænd tilfredse med mindre her og nu.

Aase Olesen (RV):

Jeg vil gerne sige til forslagsstillerne, at mine bemærkninger ikke skulle forstås sådan, at vi ikke ønskede at kende VS' principielle holdning, men så må vi også bede VS om at svare, for så må det være, fordi man ønsker VS' pensionspolitik diskuteret her i Folketinget.

Jeg vil gerne påpege én stor mangel ved forslaget: det er ikke til at se – jeg kan i hvert fald ikke se det – hvad man vil gøre ved tjenestemænd, der er i ansættelse for øjeblikket. Skal de også af med en engangsafgift, som der står i det forslag? Og hvordan med punkt 2 i forslaget om beskatning af hidtidige indbetalinger? Omfatter det tjenestemænd, som har et eller andet antal års ansættelse bag sig?

Jeg vil da i øvrigt sige, at forslaget har givet anledning til en meget værdifuld og interessant diskussion, synes jeg nok, om Socialdemokratiets såkaldte forslag. Når jeg siger »såkaldte«, er det, fordi vi aldrig har set det. Og når jeg hører hr. Hans Hækkerup anbefale skatteministeren at studere det, så vil jeg sige, at det vil jeg da også gerne have anledning til. Kunne vi ikke få Socialdemokratiet til at fremsætte deres arbejdsmarkeds-pensionsforslag, så vi kunne se det? Jeg kender LOs forslag. Mig bekendt bygger det på en indtægtsregulering af folkepensionen og på, at man i praksis afskaffer alle private pensioner. Hvis det er misforstået, vil jeg gerne have det at vide.

(Kort bemærkning).

Erik B. Smith (S):

Det er en fundamental misforståelse. Jeg skal sende forslaget, som har været til første behandling her for ca. 2½ måned siden, til fru Aase Olesen. Så kan også fru Aase Olesen få lejlighed til ligesom skatteministeren at studere forslaget nærmere. Jeg vil anbefale, at man også læser debatten i Folketingstidende.

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Det er angående spørgsmålet: hvad gør man ved tjenestemændene? Tjenestemandspensionen er dækket ind af det, der står i punkt 3, hvor vi siger, at størsteparten af pensionsordningerne er led i kollektive overenskomster.

Det vil være rigtigt at give mulighed for at udtræde af ordningerne, som fru Ruth Olsen var inde på det i sit indlæg. Det mener VS ikke man skal kunne gøre individuelt, men kun efter en kollektiv beslutning blandt de mennesker, der har den pension. Vi ønsker ikke, at folk skal løbe enkeltvis ned og skrive et postkort og melde sig ud, men at man må gøre det kollektivt som led i den sammenhæng, hvori ordningen blev oprettet. Man må sige, at nu udtræder den gruppe af ordningen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til skatte- og afgiftsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Op- hold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

9) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 81:

Forslag til folketingsbeslutning om øget foreldreindflydelse på daginstitutions- og dagplejeområdet.

Af Hanne Andersen (S) m.fl.
(Fremsat 13/1 87).

Forslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Socialministeren (Mimi Stilling Jakobsen):

Det er væsentligt, at forældre engagerer sig i deres børns tilværelse. Der skal afsættes tid såvel til det direkte samvær med børnene som til at være med til at præge de vilkår, børnene møder i daginstitutioner og i dagpleje.

Jeg er derfor meget enig med forslagsstillerne i, at det er vigtigt, at forældreindflydelsen styrkes. Det fremgår i øvrigt af min børnepolitiske redegørelse, som blev debatteret her i Tinget den 29. januar, at et udvalg, der nærmere skal vurdere dagtilbudenes indhold m.v., skal se på mulighederne for at øge forældreindflydelsen.

Men jeg er ikke tilhænger af, at der fra centralt hold skal gives faste anvisninger på, hvordan en øget forældreindflydelse nærmere skal gennemføres i det enkelte lokalområde. Jeg tror på, at det vil være langt mere frugtbart at give plads for udvikling af ideer fra brugere og personale end fra centralt hold at presse én færdigstrikket løsning ned over institutionerne og dagplejerne.

I dag har vi, som det også er nævnt i bemærkningerne til beslutningsforslaget, nogle vejledende regler for forældreindflydelsen, som Socialstyrelsen har udsendt i 1980. Jeg synes, det er meget nærliggende, at dagtilbudsudvalget ser på, i hvilken udstrækning der kan bygges videre på disse retningslinjer.

Derudover mener jeg, at udvalget skal drøfte forskellige muligheder for øget forældreindflydelse og også øget brugerindflydelse gennem inddragelse af børn og unge i beslutningerne. Der kan sikkert være behov for at oplyse kommuner og forældregrupper om, hvilke erfaringer der rundt omkring drages ved på forskellige måder at gennemføre en særlig indsats. Man kunne godt tænke sig, at man udarbejdede et idékatalog, som den enkelte kommune eller forældregruppe eller det enkelte lokalområde kunne vælge at udnytte efter behov.

Jeg vil også tage afstand fra forslaget om pligtmæssig oprettelse i kommunerne af for-

ældrenavn og udvalg for daginstitutioner og kommunal dagpleje. Det er langt fra altid, man fremmer en god sag ved bare at oprette nye organer. Det er kommunerne, der har ansvaret for daginstitutionerne og dagplejen, og selvfølgelig står det den enkelte kommunalbestyrelse frit for at oprette den forbrugerrepræsentation, der nu er stemning for i lokalområdet.

Som jeg har været inde på, tror jeg, at der kommer en meget mere engageret og bedre indsats i en kreds, som det lokale folkevalgte organ selv beslutter at nedsætte, end i nævn, der nedsættes ved et pålæg i lovgivningen eller i andre forskrifter fra centralt hold.

Jeg er ganske enig i intentionerne i forslaget, men kan ikke acceptere udformningen af det og må afvise forslaget, som det foreligger.

Jytte Andersen (S):

Jeg vil trække tre argumenter frem for, hvorfor Socialdemokratiet synes, det er vigtigt med dette forslag, og hvorfor vi håber på, at det kunne nyde fremme.

Det er for det første, at vi ved, at daginstitutionerne er det faste holdepunkt, børn har næst efter forældrene. Alene af den grund er det naturligt, at forældrene drages mere ind i daginstitutionernes hverdag, og at der sker en højere grad af demokratisering på daginstitutionssområdet. Jeg husker, at socialministeren i forbindelse med den børnepolitiske redegørelse gjorde meget ud af, at det er lidt synd, at mange forældres møde med daginstitutionerne bliver en hente- og afleveringsforretning.

Vi tror, at man, fuldstændig på samme måde, som det foregår på folkeskoleområdet, kan fremme en udvikling ved at lægge nogle rammer, og så kan man udfylde dem fra lokalt hold, men der skal ligge nogle overordnede rammer, på samme måde som vi har skolenavn præciseret i lovgivningen. Vi synes altså, det er vigtigt at inddrage forældrene, fordi børnene først og fremmest er forældrenes.

Det andet argument er det ønske, vi er fælles om, fornemmer jeg, om nyudvikling og nytænkning, fleksibilitet, åbenhed på daginstitutionssområdet, omlægning af daginstitutionerne til væresteder, hvor både voksne og børn kan komme, kan snakke børneproble-

[Jytte Andersen]

mer, dagligdags problemer, madsteder, og hvad der ellers har været fremme af gode ideer i forhold til kulturhuse, væresteder.

Også her er det vigtigt, at de grupper, som har med det at gøre, og for hvem det er vedkommende: forældre, børn, unge og personale, er med på ideerne og udvikler nytænkning i et godt samspil. Vi synes også, det er vigtigt på daginstitutionsområdet, hvor det kniber meget med forældreengagementet. Også i forhold til den udvikling, vi håber på kommer på daginstitutionsområdet, finder vi det nødvendigt.

Det forekommer mig, at da min kollega hr. Torben Lund præsenterede forslaget i forsommeren, var der forskellige politiske tilkendegivelser om tilslutning til, at det var vigtigt.

Det tredje argument, jeg vil fremhæve, er forslaget punkt 3 d. Det er spørgsmålet om udarbejdelse af en overordnet pædagogisk vejledning for daginstitutionss- og dagplejeområdet. Vi synes, det er nødvendigt med en diskussion om, hvad vi egentlig vil have for den investering på daginstitutionsområdet, der ifølge Socialministeriets oplysninger er på 8,5 mia. kr., hvad det egentlig er for nogle mål, vi gerne vil have for den virksomhed.

Vi har en meget klar og godt defineret målsætning på folkeskoleområdet, og vi synes egentlig også, at vi bør fremme en udvikling – ikke nødvendigvis den samme målsætning i alle kommuner – hvor man definerer, hvad der ud over det rent pasningsmæssige skal foregå på daginstitutionsområdet, nemlig børnenes udvikling. Her vil jeg lægge vægt på, at børns udvikling i førskolealderen er mindst lige så vigtig som den, der foregår i skolealderen.

Derfor er der en logisk følge i det: nogle lovgivningsmæssige rammer for demokratiseringen, nogle lovgivningsmæssige rammer for en diskussion, hvor man får defineret nogle målsætninger, præcis på samme måde som for skolebørnene. Jeg håber meget, at forslaget kan nyde fremme.

Merete Aarup (KF):

Selvfølger skal forældrene have indflydelse på deres barns hverdag, og selvfølger skal forældrene have indflydelse på deres barns daginstitution. Men den konservative gruppe er af den opfattelse, at dette ikke skal

ske ved, at Folketinget eller socialministeren fastlægger rammer for, hvordan denne indflydelse skal foregå. Landet over i de 275 kommuner er der bygget daginstitutioner, der startede som private, senere selvejende institutioner, og først senere kom de kommunale. I de selvejende institutioner har forældrene indflydelse, fordi to bestyrelsesmedlemmer skal vælges blandt forældrene. Forældrene i de kommunale institutioner har ikke haft denne naturlige indflydelse, men i mange kommuner landet over arbejder man med øget forældreindflydelse i de kommunale institutioner, og i mange kommuner har den enkelte institution oprettet forældreråd i lighed med bestyrelserne for den selvejende. Kommunen og det sociale udvalg kan jo beslutte, hvor mange opgaver, også økonomiske rammer, der skal lægges ud til bestyrelser og forældreråd.

Men hvordan skal man dog kunne skræddersy en model, der passer både til storkommunen med de 130–150 institutioner til de små kommuner, hvor der kun er 3 institutioner? Små kommuner med det tætte samfund skal altså tilpasse sig storkommunedriften eller omvendt. Lad dog kommunerne selv finde frem til den løsningsmodel, der er ideel for den enkelte kommune.

Kommunerne kan lære af de selvejende institutioner, hvor forældrearbejdet har været meget frugtbart i mange år, og man har ikke brug for en overbestyrelse. Det er den omvendte verden, at de institutioner, der i dag har forældreindflydelsen gennem bestyrelsen, skal have påtvunget endnu en forældreindflydelse, fordi de selvejende institutioner nu pludselig skal tilpasse sig noget, som ikke før har eksisteret; og for at ligestille de kommunale institutioner skal man vel også have en bestyrelse, for ellers har man jo ikke den ligestilling, hvis man både skal have forældreråd og bestyrelse i de selvejende og ikke i de kommunale.

Det er jo ikke nogen ny opfindelse, forslagsstillerne kommer med her. Som jeg sagde før, har mange kommuner allerede forældreråd. Der er forældrenævn eller institutionsudvalg eller tilsynsudvalg, eller hvad de nu hedder, og samarbejdet med de sociale udvalg går jo fint. Man skal blot hele tiden huske, at det er det sociale udvalg og kommunalbestyrelsen, der har det endelige ansvar.

[Merete Aarup]

Dagplejen betragter den konservative gruppe som et tilbud, der er ligeværdigt med institutionerne. I en storby med 1.400 børn i dagpleje kan der blive mange forældreråd, hvis man for hvert 20. eller måske 40. barn skal vælge et råd, og hvor mange dagplejemødre skal ind under sådan et forældreråd?

Den konservative gruppe støtter ministerens forslag om at indhente kommunernes løsning på, hvordan de har løst forældreindflydelsen, og så kan man da godt udarbejde et idékatalog. Så kan de kommuner, der endnu går i tænkeboksen for større forældreindflydelse, måske få nogle ideer.

Vi afviser forslaget, idet det efter vor opfattelse griber ind i det kommunale selvstyre.

Hanne Severinsen (V):

Jeg vil godt starte med det positive, nemlig overskriften og nogle af de ting, som ordføreren for forslagsstillerne fremførte, som jeg godt kan være enig i. For det første overskriften om øget forældreindflydelse. Jeg vil i høj grad skrive under på, at vi har brug for øget forældreindflydelse. Når så fru Jytte Andersen motiverer sit forslag med, at man skal støtte nytænkning og fleksibilitet og være mere åben over for nye børnepasningsmuligheder og væresteder, vil jeg sige, at det er som talt ud af mit hjerte. Det er helt fint.

Men når det så kommer til selve forslaget, må jeg ærligt indrømme, at jeg desværre står af, for jeg synes, forslaget i høj grad cementerer en udvikling, som er gået i den gale retning, nemlig en udvikling i retning af, at det alt sammen skal institutionaliseres. Nu skal forældreindflydelsen også institutionaliseres, og vi skal have bureaukratiske regler for forældrenævn og forældreråd, og jeg ved ikke hvad.

Der er nogle kommuner, hvor det kommer til at passe uendelig skævt, og jeg tror altså også, at mange kommuner vil sige: vi er nået langt længere end de forslag. Vi har jo også fået en hel del henvendelser fra forskellige organisationer. Vi har fået henvendelser fra Menighedernes Daginstitutioner. Vi har fået henvendelse fra DLO – ikke underskrevet af formanden denne gang, men af forretningsføreren; det kan man så mere sig lidt over. Mon man taler sammen med den, der er formand for DLO, og måske også lytter lidt til de argumenter, som DLO er kommet med,

for jeg synes i og for sig, det er nogle udmærkede indvendinger, man har mod forslaget.

Kort sagt er det, vi har imod forslaget, at midlerne er ikke gode i forhold til den hensigt, man gerne vil nå. Man opnår i virkeligheden det modsatte; man opnår at fastlåse systemet.

Noget af det, jeg ikke kan lide, er, at man skriver, at man på den måde kan få en sammenhængende børnepasningspolitik. Det synes jeg er farligt, fordi det, som udviklingen går i retning af, er lige det modsatte, nemlig at vi har mange forskellige individuelle løsninger, fordi forældrene efterhånden er ved at gøre oprør mod den spændetøje, man har lagt dem i, med kun at have én form for tilbud.

Derfor tror jeg, at vi skal gå en helt anden vej. Efter Venstres mening skal vi i højere grad prøve at eksperimentere. Vi skal have nogle ordninger om fribørnehaver, ligesom man har friskoler, sådan at forældrene har mulighed for at lave deres egne børnehaver. Det bliver virkelig forældreindflydelse. Men ellers vil vi støtte det, ministeren har sagt. Vi har jo faktisk nedsat et udvalg, der skal se på alle disse mange nye tilbud og prøve at finde ud af, hvordan vi får større fleksibilitet frem, og jeg mener også, at det, der er vigtigt for Socialministeriets vedkommende, ikke er at udsende en hel masse regler om, hvordan tingene skal være ude omkring, men at udsende et idékatalog om, hvordan tingene kunne være, og hvad der er gået godt, og hvad der er gået mindre godt.

Selv om vi stadig væk synes, at det var en mægtig god overskrift, og vi egentlig også synes, at motiveringen var vældig god, kan vi altså desværre ikke støtte forslaget.

Agerschou (SF):

Vi betragter Socialdemokratiets forslag som et velment forsøg på at øge forældreindflydelsen på det, der foregår på daginstitutioner og inden for dagplejen, men vi er stærkt i tvivl om, hvorvidt en gennemførelse af forslaget reelt vil betyde en stærkere forældreindflydelse.

De første fire afsnit i bemærkningerne til forslaget opfatter vi som den bedste del. Det er skrevet før andre steder og også bedre, men det er for så vidt ligegyldigt. Vi synes,

[Agerschau]

der her argumenteres godt for nødvendigheden af et tæt samarbejde mellem forældre og pædagoger omkring de børn, der befinder sig på daginstitutionerne eller i dagpleje.

Problemet er, om behovet for en større forældreindflydelse på daginstitutionens hverdag og et bedre samarbejde mellem pædagoger og forældre bliver opfyldt, fordi der etableres nogle nye formelle strukturer, og det er det, vi ikke er særlig sikre på.

Som forhenværende forælder til et barn på daginstitution kan jeg sige, at jeg ville have fundet det lidt meningsløst at sidde i et forældreråd og godkende institutionens overordnede pædagogiske retningslinjer. Som lærer på et socialpædagogisk seminarium ved jeg, hvordan man i årevis kan sidde og diskutere overordnede pædagogiske retningslinjer, og jeg ved ikke, hvor meget reel indflydelse det ville have givet mig som forælder til mit barn på en daginstitution. Det, jeg ville være mere interesseret i, det var samarbejdet om de daglige pædagogiske situationer, om daginstitutionens hverdag.

Samtidig mener vi, at der er en række forudsætninger, der gør et reelt forældrearbejde på daginstitutioner svært, og som der ikke er bemærkninger til i forslaget. Jeg skal nævne en enkelt her: måske specielt på grund af ventelister er der navnlig i større byer etableret en central pladsanvisning, der anbringer børn i daginstitutioner dér, hvor der mere eller mindre tilfældigt er plads. Det betyder, at forældre kommer fra mange forskellige dele af den pågældende kommune, og det betyder naturligvis samtidig, at forældrene ikke i samme grad føler tilknytning til daginstitutionen, som hvis den hørte hjemme i de pågældendes boligområde. Det er et helt umiddelbart problem, som vi mener faktisk er en forudsætning for et godt forældresamarbejde. Det bliver ikke afhjulpet gennem Socialdemokratiets forslag, naturligvis ikke – det har nok heller ikke været hensigten – men det betyder samtidig, at hvis Socialdemokratiets forslag blev gennemført, ville det efter vores opfattelse mange steder blive et slag i luften.

Gennem de sidste år har der både hos pædagoger, politikere og forældre været interesse for, at daginstitutionerne i højere grad blev åbnet ud til omverdenen. Fru Jytte Andersen fra Socialdemokratiet også var inde på, at daginstitutionerne skulle være et ud-

gangspunkt for aktiviteter i lokalområdet. Det synes vi ville være fint. Vi synes, det ville være fint, hvis daginstitutionerne blev et udgangspunkt for børns aktiviteter i almindelighed i lokalområdet. Det argumenterede fru Jytte Andersen som sagt også for, men umiddelbart har jeg lidt svært ved at se, hvorledes denne tendens vil komme til at harmonere med en eventuel gennemførelse af Socialdemokratiets forslag. Jeg mener ikke, at Socialdemokratiet har indbygget tilstrækkelig fremtid i forslaget.

Vi mener som sagt, at forslaget er velment, men vi mener samtidig, at der ikke rigtig er taget højde for en række grundlæggende problemer. Vi er altså behersket positive, men vil gerne arbejde videre med forslaget. Jeg skal afslutningsvis sige, at vi er ikke så bekymrede som visse af de borgerlige ordførere for at lægge minimumsrammer på området, men vi mener ikke, at Socialdemokratiets forslag er udtryk for vejen frem.

Aase Olesen (RV):

Jeg kan ganske tilslutte mig den sidste talers afslutningssalut. Jeg har det ligesom SF's ordfører, at jeg synes udmærket om en hel del af bemærkningerne, og jeg kan for så vidt også godt forstå Socialdemokratiets ordfører, når hun siger, at daginstitutionerne er børnenes faste holdepunkt, og at der kan være brug for en højere grad af demokratisering, men spørgsmålet er, hvad det er, vi mener med det.

Der er jo ingen tvivl om, hvad Socialdemokratiet mener med det. Det er en demokratisering, der bygger på det repræsentative demokrati i første, andet og tredje lag, om jeg så må sige.

Et stift bureaukratisk system bygget op efter forbilledet inden for skolestyrelsesloven, er det, man nu med hammer og sav er i fuld gang med at bryde ned i alle frikommunerne. Der laver man nogle flade pyramider, man afskaffer skolekommissionerne og begynder at gå direkte på, om jeg så må sige, og i højere grad lade folk tage ansvar. Det er i virkeligheden tragisk, at landets største parti altså ikke har andet bud end at komme med sådan en gammel konstruktion, som vi andre troede på i slutningen af 1960'erne. Vi har jo prøvet at arbejde med det system og ved, at – ja, når man sidder til møde i alle disse

[Aase Olesen]

mange organer, så er man i hvert fald ikke særlig meget i forbindelse med sine egne børn; så har man nok at gøre med alt det demokrati.

Jeg tror, at vi skulle give et bud på, hvordan man kan komme til at få et direkte demokrati til at fungere, en form for selvstyre og selvbestemmelse. Vi har i mange år i Det Radikale Venstre diskuteret, hvordan man også f.eks. i forbindelse med omlægning af takster kunne komme ind i en form for bloktilskudsordning til institutioner og lade forældre indtil en vis grad bestemme niveau og den slags, selvfølgelig sammen med den pædagogiske holdning, men knyttet til den enkelte institution og med udgangspunkt i det enkelte barns forældresituation.

Jeg tror, at lovgivningen på dette område i fremtiden skal interessere sig for at fastlægge nogle minimumskrav alene med henblik på at beskytte de svageste i det direkte demokrati. Det bliver egentlig opgaven, tror jeg, og ikke noget andet.

For nogle dage siden havde Daginstitutionernes Landsorganisation her i huset en høring, hvor planlægningsleder Peter Duus fra Birkerød omtalte det udviklingsarbejde, man har haft i gang på børneområdet. Jeg vil gerne tillade mig at citere en enkelt passus i hans indlæg forleden. Han siger:

»En meget vigtig erfaring fra dette udviklingsarbejde er, at daginstitutionerne er meget forskellige, og at medarbejderne har nogle meget forskellige ideer og tanker om, hvilke ændringer de gerne vil gå i gang med.

Jeg tror også, det er vigtigt at lade denne forskellighed udvikle sig og ikke stille forventninger om, at forandringsarbejdet skal være ens i de enkelte institutioner.«

Det var et ganske udmærket indlæg, Peter Duus havde på denne høring, og jeg kunne virkelig have ønsket mig, at Socialdemokraterne havde ladet lidt af det sive ind. Han sluttede sit indlæg med at citere en fransk sociolog, som siger – og det er næsten, som om det var skrevet til dette forslag:

»Netværket af forhold mellem mennesker bliver således destrueret til fordel for en bureaukratisk ydet hjælp, der på én gang er bekostelig og overordentlig frustrerende for den, der »nyder godt af den.«

Bente Juncker (CD):

CDs ordfører kan ikke være til stede, så jeg skal på CDs vegne sige følgende:

Hos Centrum-Demokraterne er vi enige med forslagsstillerne i, at forældreindflydelsen på daginstitutionsområdet skal styrkes. Det blev også understreget flere gange under den børnepolitiske debat, som vi havde her i salen for kort tid siden. Det er meget vigtigt, at forældre engagerer sig i deres børns tilværelse, især på grund af, at et stigende antal børn tilbringer det meste af deres hverdag enten i vuggestuer, børnehaver eller dagpleje.

Målet er vi enige om, nemlig engagerede forældre, men ikke midlerne. CD mener ikke, at der skal lovgives fra centralt hold med faste anvisninger på, hvordan en forøget forældreindflydelse skal gennemføres. Jeg tror, socialministeren har ret, når hun understreger, at det vil være langt mere frugtbart at give plads for udvikling af ideer for brugere og personale, end at vi herfra vil presse færdigstrikkede løsninger ned over institutioner og dagplejere.

Centrum-Demokraterne kan heller ikke tilslutte sig forslaget om, at der pligtmæssigt oprettes forældrenævn og udvalg for daginstitutioner og kommunal dagpleje i kommunerne. De enkelte kommunalbestyrelser skal være frit stillet, da de er selvstyrende og har ansvaret for institutionerne og dagplejen.

Derimod ser vi frem til, at dagtilbudsudvalget kommer i arbejde, og vi tilslutter os ministerens forslag om, at udvalget skal drøfte forskellige muligheder for at gennemføre en forøget forældreindflydelse. Det er fleksible muligheder, vi har brug for, og ikke nogle modeller, der er færdigsyede.

Jeg skal derfor på CDs vegne afvise forslaget.

Kofod-Svendsen (KRF):

Det er godt med forældreindflydelse. Jeg synes også, der står nogle fine hensigtserklæringer i bemærkningerne til forslaget, men når jeg sammenholder dem med selve beslutningsforslagets ordlyd, synes jeg, det virker vældig stift, vældig firkantet og regelret i sin opbygning osv. Jeg spørger mig selv, om det er det mest hensigtsmæssige for, at forældrene bliver engageret i deres børns situation i den pågældende institution, og dér er jeg endt med et ganske stort spørgsmålstejn.

[Kofod-Svendsen]

Intentionen: ja, men vejen synes jeg ikke er den rigtige, og derfor kan jeg ikke rigtig tage Socialdemokratiet i hånden og vandre med på vejen.

Pia Kjærsgaard (FP):

Overskriften er jo helt fin, og man tænker: det var da skægt, sådan et forslag kunne jeg egentlig selv have fundet på at fremsætte. Men så finder man ud af, at det er fra Socialdemokratiet, og så bliver man betænkelig. Så går man det nærmere igennem og tænker: det er nok ikke så godt, som det lyder. Det synes jeg faktisk ikke det er.

Jeg bryder mig heller ikke om de faste regler og den bureaukratiske måde, man har stillet det op på, så jeg skal på Fremskridtspartiets vegne afvise det.

Tinning (VS):

Også i VS er vi selvfølgelig enig i de hensigter, der ligger bag ved, at man har fremsat forslaget. Det ligger også i, at vi jo selv for nogle år siden fremsatte et forslag om øget forældreindflydelse på daginstitutionsområdet.

Jeg vil helst ikke melde mig hverken i den klub, der tager Socialdemokratiet i hånden og drager ad vejen derudad, eller i den klub, der sætter sig ned og kigger den anden vej, for jeg synes som sagt, at det er en god hensigt, der ligger bag dette her forslag. Det er godt at forsøge at øge forældreindflydelsen, eller måske mere præcist: det vil være med til at udvikle et ordentligt samarbejde mellem børn, pædagoger og forældre.

Det kan gøres på flere måder. Jeg vil bestemt ikke sige, at noget af det, der ligger i det socialdemokratiske forslag, ikke er en del af dem.

Der er nogle ting i Socialdemokratiets forslag, som jeg ikke helt forstår, og som jeg under alle omstændigheder gerne vil have opklaret. Den ene vedrører det, der hedder udvalget for daginstitutioner, som vel er det tredje niveau efter forældreråd og forældre-nævn. Jeg kan ikke finde ud af, hvordan man bliver valgt til dette udvalg for daginstitutioner; det synes jeg, om ikke andet, at vi skal have opklaret i udvalgsarbejdet.

Jeg er ikke specielt enig i de overvejelser, der gøres i bemærkningerne omkring de selvejende institutioner. Det er jo rigtigt, som der

peges på, at den bestemmende indflydelse i de selvejende institutioners bestyrelse kan føre til, at forældrene lige pludselig begynder at ændre på selve den idé, der ligger til grund for netop den selvejende institution. Men problemet er, som også bl.a. hr. Ager-schou har været inde på, at det ikke er sådan, at man reelt har de store muligheder for at gå rundt og vælge mellem forskellige typer af institutioner eller institutioner med forskelligt idégrundlag. I dagens Danmark er man glad, bare man får et eller andet, og derfor synes jeg ikke, man uden videre skal slå fast, at man i de selvejende institutioner ikke skal have udvidet forældreindflydelsen.

Måske skulle man – hvis det nu går sådan, at forslaget her ikke vinder flertal – alligevel forsøge at spekulere i, hvad vi så kan gøre, som kan være med til at lukke lidt op for den udvikling, der er på institutionerne, og især åbne for en højere grad af forældreindflydelse. Der er syv punkter, som jeg gerne vil nævne til almindelig eftertanke og eventuelt til, at vi snakker sammen om dem på et senere tidspunkt.

Jeg tror for det første, at vi skal kigge på, om ikke det er muligt at få fjernet flere regler, end det allerede er sket, som er med til udefra at styre institutionens dagligdag. Jeg tror, det i sig selv er vigtigt at få fjernet så mange regler som overhovedet muligt. Når jeg siger »overhovedet muligt«, ligger der selvfølgelig i det, at der skal være et vist minimumsgrundlag for det, der foregår.

For det andet tror jeg, at vi om ikke andet skulle spekulere i, om man kan få afsat tid og ikke mindst penge bare til møder mellem personalet og alle forældrene i børnegruppen – jeg er sådan set ligeglad med, om det er halv- eller helårligt. Kan der laves nogle ordninger, hvor vi herfra kan bidrage til det?

For det tredje nogle ordninger, som går ud på, at forældre – eventuelt også andre – i en periode kan komme i daginstitutionen, leve med i dens dagligdag, som den former sig, sammen med børnene uden af den grund at skulle tabe deres arbejdsindkomst. Jeg kan overhovedet ikke forestille mig, hvordan man laver sådan en ordening, uden at den bliver meget indviklet og meget bureaukratisk. Omvendt mener jeg, at det er indlysende fornuftigt at give mulighed for sådan noget, så hvis vi adderer den kreative fantasi hos ordførere,

[Tinning]

minister og ministerium, kan der måske komme noget fornuftigt ud af det.

Jeg tror for det fjerde også, vi skal spekulere i, om det bliver muligt, at besøge i hjemmene for pædagoger og andre, der er ansat på institutionerne, bliver en del af deres daglige arbejde, og for det femte i, at institutionerne åbnes, sådan at de kan bruges af folk med skæve arbejdstider.

For det sjette – og det er i hvert fald noget, vi må kunne gøre herindefra – kan man sørge for at gøre meget mere ud af at få spredt og formidlet erfaring, viden osv. omkring demokratiseringsforsøg. Jeg ved, at der allerede er noget i gang i Socialstyrelsen. Det, vi snakker om, er jo i høj grad demokratiseringsforsøg, både små og store, som allerede finder sted rundt omkring i daginstitutionerne.

Endelig for det syvende kan vi opfordre til, at man bruger frikommuneordningen til at lave flere forsøg i denne retning. På den ene side er det nok vigtigt at holde fast i, at der skal finde en demokratisering også af daginstitutionerne sted; det betyder også en langt højere grad af inddragelse af forældrene i daginstitutionernes dagligdag. Men vi må ikke komme til at lave nogle systemer, som betyder, at de velformulerede, de i forvejen velstillede, igen kommer til at få den højeste grad af indflydelse her, sådan at deres øgede magt bliver modsvaret af afmagt hos den anden del af forældregruppen. Den slags sker utrolig nemt; det tror jeg også vi alle sammen ved, og det er der grund til at være på vagt over for.

Men som sagt, vi er positive over for hensigten med forslaget, men man kan måske gøre det på en lidt anden måde.

Erik B. Smith (S):

Jeg vil gerne takke samtlige ordførere for den enstemmige tilslutning til principperne i beslutningsforslaget og til en stor del af bemærkningerne i forslaget.

Jeg lyttede naturligvis med stor opmærksomhed til socialministerens melding på beslutningsforslaget, bl.a. fordi man ved, at der nok er tilstrækkelig meget fodslag i regeringspartierne til, at man lægger sig på den linje, og linjen var jo, at man, bortset fra at man var enig i princippet, måtte konstatere, at man ikke er tilhænger af, at der fra cen-

tralt hold tvinges bestemte løsninger ned over hovedet. Det er da også et princip, som vi har hørt tidligere fra denne regering. Da Socialdemokratiet i sin tid foreslog, at lommepengebegrebet skulle afskaffes på plejehjemmene, sagde den daværende socialminister, at det kunne man selv finde ud af ude i institutionerne. Nu har vi fået en ny socialminister, som mener, at det er en god idé, og tilsyneladende ikke lægger så stor vægt på, hvad man siger ude i kommunerne.

Så har Socialdemokratiet stillet et andet forslag, hvor man bemyndigede kommunerne til at fastsætte betalingen for daginstitutionerne, og hvor vi altså syntes, at man kunne vise de lokale politikere den tillid at fjerne de centrale retningslinjer. Men dér mente ministeren og med ministeren alle regeringspartierne, at det kunne man ikke. Så undertiden får man det indtryk, at det måske slet ikke er det, det drejer sig om, men at det er noget helt andet, og det tager vi så til efterretning.

Vi er da heller ikke selv blinde for, at det system, vi har foreslået, er bureaukratisk, og vi så gerne, at det kunne gøres på en mindre bureaukratisk måde, at pyramiden blev vendt om, og hvad man ellers kan finde på at sige. Jeg noterede mig med tilfredshed, at hr. Agerschou gav tilsagn om, at man, om ikke nødvendigvis fra dette udgangspunkt, kan arbejde videre med det, og hr. Tinning nævnte jo en række principper, som vi i øvrigt alle sammen har haft med inde i vores overvejelser. Jeg kan slet ikke forestille mig, at de principper ikke er noget, vi er enig i, så det kan da være, vi efter et folketingsvalg skulle sætte os sammen og snakke om disse ting.

Jeg ved ikke, om der er nogen synderlig grund til, at udvalget beskæftiger sig ret meget med forslaget. Der er jo i det store og hele ikke tilslutning til indholdet, men en masse flotte ord om, at forældrene skal have noget mere indflydelse på deres børns hverdag i daginstitutionerne.

Jeg vil dog sige, at bare at henvise til, at det ordner de selv ude i kommunerne, den går ikke. Vi kommer jo også i kommunerne. Vi ved godt, at der er enkelte kommuner, bl.a. Odense, som har gjort et stort arbejde, og jeg skal da heller ikke skjule, at Odense har været en del af vores inspirationskilde til forslaget, men den væsentligste inspirations-

[Erik B. Smith]

kilde har unægtelig været den totale mangel på indflydelse, som hundredvis af forældre har i institutionerne ude i kommunerne.

Den konference, som fru Aase Olesen omtalte, med personaleorganisationerne i daginstitutionerne efterlod et meget positivt indtryk hos mig og i Socialdemokratiet om, at personalegrupperne er overordentlig motive-rede, og det er den vigtigste forudsætning for, at vi kan komme videre.

Vi er derfor ikke pessimister med hensyn til denne sag. Alle partier er enige i principperne, og personaleorganisationerne har erklæret, at de også ønsker det, og så er det formentlig nogle praktiske problemer, vi skal have løst. Jeg tror, det er nødvendigt med en central løsning, men lad os nu se. Der er jo også en arbejdsgruppe, der arbejder med det, og lad os se, hvad resultatet af denne arbejdsgruppe bliver, og så må vi vende tilbage til spørgsmålet.

Merete Aarup (KF):

Nu ville jeg jo netop ikke i min ordførertale komme ind på, at jeg tydeligt kunne se, at det var Odenseforslaget, man havde brugt. Men når jeg er meget nervøs for, at man fastlægger det, så er det, fordi der er sket en udvikling bl.a. i Odense. Vi startede jo ikke med det; vi havde noget andet. Så har vi udviklet det, vi er kommet til noget, som minder meget om det, Socialdemokratiet har, og det fungerer godt. Men hvis vi nu pludselig skal bindes op på noget fast, har vi ikke mulighed for at udvikle; vi har ikke mulighed for at tage hensyn til de erfaringer, vi gør, eller mulighed for at tage hensyn til forældrene.

Vi har selvfølgelig kørt central pladsanvisning; vi har ventelister, vi har enhedstakster, vi er ved at gå væk fra central pladsanvisning. Der sker jo noget. Vi lægger det ud på vores områdekontorer.

Vi må ikke binde kommunerne op på den forældreindflydelse, for hvis vi gør det og siger, at det skal være på den og den måde, ødelægger vi et udviklingsarbejde, der er i gang. Vi ødelægger noget for de forældreforeninger og for de institutioner, som er så forskellige, og de skal have lov at udvikle sig.

Derfor må vi afvise et sådant forslag. Ellers går det galt, for det er virkelig et initia-

tiv, der er i gang ude omkring i kommunerne.

Hanne Severinsen (V):

Jeg synes, det er blevet en rigtig god og konstruktiv debat. Den kan måske også føre til lidt eftertanke i Socialdemokratiet om, at man skal holde op med at tænke så systemorienteret og hellere prøve at sige: det, det drejer sig om nu, er vel i virkeligheden at lægge ansvaret og ressourcerne ud og så prøve at se, hvad der kan komme ud af det, altså turde noget mere nærdemokrati i virkeligheden, noget mere selvstyre i praksis, og ikke bare dette med, at man har nogle regler. Det er jo nok det, som har dræbt meget demokrati, som også flere ordførere har været inde på.

Derfor tror jeg, at man skal gå videre med de tanker, der har været fremme i dag, og det er også det, der er tanken med det udvalg, som regeringen vil nedsætte om daginstitutionerne. Der foregår jo netop så mange gode ting rundt omkring, og dem skal vi have til at blomstre videre.

Det drejer sig også om åbningstider. Jeg var i og for sig langt mere enig med SF og VS i dag, end jeg har været med Socialdemokratiet, men jeg synes alligevel, der var så mange åbninger i den sidste tale fra Socialdemokratiet, at jeg synes, der burde være mulighed for, at vi virkelig gik videre ad den vej og ikke ad den med, at man cementerer systemer og lapper på dem, for vi skal bort fra systemerne i stedet for.

Aase Olesen (RV):

Min taletid slog ikke til i første omgang, så jeg vil gerne gøre mit indlæg færdig.

Jeg er meget enig i det, hr. Tinning sagde om, at det er ikke flere regler, men færre regler, der er brug for på dette område. Det drejer sig om at åbne institutionerne, det drejer sig om at udvide eller nedbryde grænser, det drejer sig om aldersgrænser, faggrænser, skel og grænser imellem ansatte og forældre og børn. Det er egentlig hovedmeldingen fra vores side. Vi mener, at vi på dette område i virkeligheden skal bruge samme udviklingsstrategi, som vi har brugt på voksenalrådet og i forbindelse med det forslag til forandring af folkeskolen, som kommer til be-

[Aase Olesen]

handling i næste uge. Vi mener faktisk, samme model kan anvendes her.

På den konference, som jeg talte om i mit første indlæg, talte den socialdemokratiske borgmester i Herlev, Ib Juul, og påpegede det ejendommelige i, at mens der er indsendt en byge af forslag om frikommuneforsøg på skoleområdet, så er der kun indsendt to forslag på daginstitutionsområdet, og han påpegede, at det måske var, fordi det rent faktisk var vældig svært.

Og så sagde han, som andre her har sagt, at det ikke i dag skyldes personaleorganisationerne, i hvert fald ikke de centrale ledelser; der kan nok være nogen træghed ude omkring endnu, men der er kommet en vældig åbenhed og en vældig interesse for at prøve at gå på tværs.

Skulle vi ønske os noget i dag, så var det vel, at Socialdemokratiet prøvede at lave lidt udviklingsstrategi indendørs. Så kunne det være, der kom nogle bedre konklusioner på de bemærkninger, de forudsætninger og præmisser, man kommer med, som vi jo alle sammen kan tilslutte os. Men det resultat, I kommer med her, er ikke anvendeligt.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Povl Brøndsted):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

10) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 100:

Forslag til folketingsbeslutning om indførelse af individualprincippet på det familie- og socialpolitiske område.

Af Aase Olesen (RV) m.fl.
(Fremsat 22/1 87).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Socialministeren (Mimi Stilling Jakobsen):

Jeg synes, det er glimrende, at vi i dag kan få debatteret synspunkterne og principperne for en ligebehandling af samliv med og uden ægteskab på baggrund af Trierudvalgets betænkning.

Det foreliggende forslag fra Det Radikale Venstre omfatter dels en gradvis indførelse af individualprincippet inden for en tidsramme, dels et krav om begrundelse, hvis individualprincippet fraviges ved ny regelfastsættelse.

Jeg er meget enig med forslagsstillerne i, at debatten kan tage udgangspunkt i individualprincippet, som jo harmonerer med ægteskabslovgivningen, og som allerede anvendes ved en række offentlige ydelser. Ved en anvendelse af dette princip overalt i den sociale lovgivning og i al anden lovgivning vil vi have opnået, at en persons tilknytning til en samlevende eller en ægtefælle normalt vil være uden betydning for retten til en ydelse. Når jeg siger normalt uden betydning, hænger det selvfølgelig sammen med de synspunkter om husstandsprincippet, som også anføres i betænkningen. Det er vel rimeligt, at ydelser, som flere personer i en husstand har glæde af, er afhængige af samtlige persons økonomiske formåen. Jeg tænker her f.eks. på varnehjælp og boligstøtte.

Som også ægteskabsudvalget var inde på, kan fællesskabet mellem ægtefæller eller samlevende også give sig udslag i – og det er vel ikke unormalt – at parterne i det daglige faktisk sørger for hinanden. En gensidig ansvarsfølelse samlevende imellem kan også trække væk fra individualprincippet. Jeg er nu allerede inde i en opfølgning af forslagens punkt 2 om en løbende regelsanering. Jeg vil gerne sige, at jeg ligesom forslagsstillerne finder, at vi for fremtiden, hver gang der sker en regelændring, må have dette princip for øje. Og hvis det fraviges, må vi have en begrundelse for, hvorfor princippet ikke bruges.

Trierudvalget har anført, at de sociale ydelser skal være neutrale i forhold til valget af samlivsform. De sociale ordninger må ikke modvirke ægteskabet ved, at det kan betale sig at lade være med at gifte sig. Det er rimeligt, og det er rigtigt. Men som vi også